

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 33 โรงเรียน ประชากรคือผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและ หัวหน้าหมวดวิชา รวมทั้งสิ้น 319 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างและแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 32 คน สัมภาษณ์ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการได้ครบทุกคน และส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 253 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและสมบูรณ์ จำนวน 241 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยเสนอ ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 – 40 ปี มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาโท ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษา ระหว่าง 1 – 5 ปีและมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนระหว่าง 11-15 ปี

1.2 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการระหว่าง 1 – 5 ปี

1.3 หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 – 40 ปี มีอายุการทำงานช่วงระหว่าง 6 – 10 ปี มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าหมวดวิชาระหว่าง 1 – 5 ปี

2. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการและการตอบแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ดังนี้

2.1 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร

การกำหนดนโยบายการดำเนินงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียนทุกคนระบุว่า คำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของกรมวิชาการ หลักการและจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตร รองลงมาคือนโยบายของฝ่ายการศึกษาสังคมทลและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน รองลงมาคือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ในด้านการแจ้งนโยบายการดำเนินงานด้านวิชาการ ผู้บริหารเป็นผู้แจ้งให้ครูทราบในที่ประชุม รองลงมาคือจัดพิมพ์ไว้ในเอกสารของฝ่ายวิชาการแจกครูทุกคนและจัดพิมพ์ไว้ในคู่มือครู ส่วนเรื่องการวางแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร ผู้บริหารทุกคนระบุว่า จัดให้มีการประชุมชี้แจงกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำแผน รองลงมาคือจัดหาเอกสารหลักสูตรให้มืออย่างเพียงพอหรือจัดให้มีระบบข้อมูลหรือสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อการวางแผนและจัดให้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนในสังกัดสังคมทล ในด้านวิธีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า ศึกษาจากรายงานการประชุมของหัวหน้าหมวดวิชา รองลงมาคือให้ผู้รับผิดชอบติดตามการปฏิบัติงานรายงานผลการดำเนินงานและศึกษาจากปฏิทินการปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการ

การดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการประจำปีของฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการทุกคนระบุว่า ให้หมวดวิชาประชุมเขียนแผน/โครงการร่วมกันแล้วนำเสนอฝ่ายวิชาการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน รองลงมาคือจัดทำแผนตามกรอบนโยบายของโรงเรียนแล้วให้แต่ละหมวดวิชาเขียนแผน/โครงการและฝ่ายวิชาการรวบรวมแผนงาน/โครงการนำเสนอผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการสอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร โดยมีการวิเคราะห์หลักการและจุดหมายของหลักสูตร รองลงมาคือมีการวิเคราะห์รายงานการประเมินผลโครงการที่ผ่านมาในแต่ละปีและมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรกับสภาพของท้องถิ่น วิธีการส่งเสริมการดำเนินงานของฝ่ายวิชาการให้เป็นไปตามแผน ส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงโครงการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานและแจกให้ทุกคนและมีการกำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบงาน/โครงการ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานโดยศึกษาจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการ รองลงมาคือศึกษาจากบันทึกการประชุมของแต่ละหมวดวิชาและตรวจสอบจากแผนการดำเนินงานจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ลักษณะการดำเนินงานจัดทำแผน/โครงการของหมวดวิชา ส่วนใหญ่จัดให้มีการประชุมครูในหมวดวิชา ร่วมกันเขียนแผน/โครงการ รองลงมาคือครูในหมวดวิชา ร่วมกันเสนอความคิด แล้วหัวหน้าหมวดวิชาเขียนแผน/โครงการของตนและให้แต่ละระดับชั้น สาขาวิชา หรือกิจกรรมจัดทำแล้วเสนอหัวหน้าหมวดวิชา ส่วนการดำเนินงานของหมวดวิชาให้เป็นไปตามแผน ส่วนใหญ่จัดประชุมในหมวดวิชาเพื่อกำหนดงานและชี้แจงงาน รองลงมาคือให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานและมีปฏิทินปฏิบัติงานของหมวดวิชา ส่วนการติดตามจะติดตามจากการร่วมประชุมกับครูในหมวดวิชา รองลงมาคือให้ครูที่รับผิดชอบงาน/โครงการรายงานผลการปฏิบัติเป็นระยะและสังเกตจากการปฏิบัติงานของครูด้วยตนเอง

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือ งานโครงการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ ความชำนาญในการจัดทำแผน โรงเรียนไม่สามารถวางแผนงานให้สนองหลักการและจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง ขาดความร่วมมือจากครูเนื่องจากครูขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร และฝ่ายวิชาการไม่สามารถติดตามตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบุคลากรให้ตรงตามหน้าที่

หลักเกณฑ์ในการจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบในสายงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนระบุว่า จัดตามวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ รองลงมาคือความสนใจและความสมัครใจของครู โดยผู้มีส่วนร่วมในการจัดบุคลากรคือผู้บริหารโรงเรียน รองลงมาคือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ การติดตามประเมินผลการจัดบุคลากรในสายงานวิชาการจะประเมินจากการสังเกตการปฏิบัติงานของครู รองลงมาคือสอบถามจากหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูผู้ปฏิบัติหน้าที่และศึกษาจากบันทึกการรายงานของหัวหน้าหมวดวิชา

วิธีการในการจัดบุคลากรให้ครบทุกหน้าที่ในสายงานวิชาการ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการทุกคนระบุว่า จัดตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของครู รองลงมาคือตามความถนัด ความสนใจ ความสมัครใจของครูจัดตามวุฒิทางการศึกษา ส่วนวิธีการติดตามประเมินผลการจัดบุคลากรในสายงานวิชาการ สังเกตจากการปฏิบัติงานของครู รองลงมาคือสอบถามจากครูหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูผู้ปฏิบัติหน้าที่และศึกษาจากบันทึกการรายงานของหัวหน้าหมวดวิชา

วิธีการจัดครูในหมวดวิชาเข้าสอน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่สำรวจความต้องการของครูในหมวดวิชาก่อน แล้วเสนอข้อมูลให้ฝ่ายวิชาการจัดครูเข้าสอนตามความเหมาะสม รองลงมาใช้วิธีสำรวจความต้องการของครูในหมวดวิชาแล้วผู้บริหารและฝ่ายวิชาการร่วมกันพิจารณาจัดครูเข้าสอนหรือสำรวจความต้องการของครูในหมวดวิชาแล้วครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้าหมวดวิชาร่วมกันพิจารณาจัดครูเข้าสอน สำหรับวิธีการติดตามประเมินผลผลการจัดบุคลากรในสายงานวิชาการส่วนใหญ่สอบถามจากครูในหมวดวิชา รองลงมาคือสังเกตจากการปฏิบัติงานของครูและศึกษาจากบันทึกการรายงานผลการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนในหมวดวิชา

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือ ขาดแคลนบุคลากรในบางรายวิชา ครูบางท่านมีความประสงค์ที่จะปฏิบัติการสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงตามวุฒิของตน การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ตรงตามความต้องการของโรงเรียน

2.3 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพของบุคลากรและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ รองลงมาคือส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีบางโครงการวางแผนพัฒนาบุคลากรร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑลและกลุ่มโรงเรียนในเขต ส่วนวิธีการส่งเสริมให้ครูไปรับการ อบรมสัมมนา ดูงาน โดยจัดหางบประมาณให้ในเรื่องค่าใช้จ่าย รองลงมาคือการทำคำปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะและประสานงานกับทางสถาบันต่างๆ ส่วนวิธีการติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากรนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ศึกษาจากรายงานผลการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานของครู รองลงมาคือสังเกตจากการปฏิบัติงานของครูและสอบถามจากหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูผู้ปฏิบัติหน้าที่

กิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่ระบุว่า ส่งเสริมให้ครูไปศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาตนเองตามสายงาน บริการด้านข่าวสารและเอกสารเพิ่มเติมความรู้ให้กับครู รองลงมาคือจัดอบรมสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งภายนอกและภายในโรงเรียนให้กับครู จัดประชุมนิเทศครูใหม่และส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อตามสายงานที่ตนรับผิดชอบ สำหรับกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องหลังจากส่งครูไปอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ส่วนใหญ่จะให้ครูส่งรายงานการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานให้ผู้บริหารทราบทุกครั้ง รองลงมาคือให้ครูนำเสนอรายงานการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแก่ครูในโรงเรียนและส่งเสริมครูให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้อบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานมา ส่วนวิธีการติดตามประเมินผล ส่วนใหญ่สังเกตจากการปฏิบัติงานของครู รองลงมาคือศึกษาจากบันทึกรายงานของหัวหน้าหมวดวิชาและสอบถามจากหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูผู้ปฏิบัติหน้าที่

สำหรับวิธีการพัฒนาครูในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่า ให้การสนับสนุนให้ครูในหมวดวิชาเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น รองลงมาคือจัดให้มีการนิเทศภายในหมวดวิชาและจัดให้มีเอกสารและตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือ ครูไม่นำผลการอบรม สัมมนามาขยายผลหรือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ผู้บริหารไม่สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของครูได้มากเท่าที่ควร ครูขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองหรือศึกษาหาความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติม ครูบางท่านไม่ให้ความร่วมมือในการเข้ารับการอบรม สัมมนาที่โรงเรียนส่งไป ครูขาดแรงกระตุ้นให้สนใจศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์ในการสอนแบบใหม่ๆ มีงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาบุคลากร โรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรอย่างแท้จริง

2.4 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนสวนใหญ่มีงบประมาณเพื่อจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือมีศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนการจัดสื่อให้กับโรงเรียน วิธีส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู ส่วนใหญ่มีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอกับความต้องการของครูและสะดวกในการใช้และสนับสนุนให้ครูได้ดูงานในโรงเรียนที่มีการใช้สื่อประกอบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการติดตามประเมินผล ติดตามโดยการสังเกตการสอนของครู รองลงมาคือตรวจสอบจากบันทึกการใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบและการสอบถามจากครู

การให้การสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่ระบุว่า มีการจัดหาหนังสือ เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตสื่อใหม่ๆ ให้ครูศึกษา รองลงมาคืออำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อ ให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อและ ส่งเสริมให้แต่ละหมวดวิชาผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ส่วนวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนสวนใหญ่ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือให้ครูส่งสื่อการเรียนการสอนทุกเดือนหรือทุกเทอมและส่งเสริมให้ครูนำวัสดุเหลือใช้ วัสดุท้องถิ่นที่หาได้ง่ายมาผลิตสื่อใช้เอง ส่วนวิธีการจัดเก็บ บำรุงรักษาและให้บริการสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีห้องเก็บสื่อของแต่ละหมวดวิชา รองลงมาคือให้ครูแต่ละคนเป็นผู้จัดเก็บสื่อของตนเองและมีศูนย์บริการสื่อโดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ เกี่ยวกับวิธีติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่สังเกตการสอนของครู รองลงมาคือตรวจสอบจากแผนการสอนหรือบันทึกการสอนและตรวจสอบจากบันทึกการใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

วิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่า คณะครูเป็นผู้ผลิตสื่อ รองลงมาคือครูและนักเรียนร่วมกันผลิตและขออนุมัติงบประมาณจากผู้บริหาร สำหรับสื่อการเรียนการสอนที่หมวดวิชาพัฒนาและจัดทำ ส่วนใหญ่เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือภาพแขวนผนังและเทปบันทึกเสียง ส่วนการจัดเก็บและดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอนในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชารับผิดชอบต่อดูแลเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนในหมวดของตน รองลงมาคือครูทุกคนดูแลเก็บรักษาทั้งสื่อของตนเองและสื่อการเรียนการสอนในหมวดวิชาด้วย สำหรับวิธีติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนในหมวดวิชา ส่วนใหญ่สังเกตการสอนของครู รองลงมาคือตรวจสอบจากบันทึกการใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่ โรงเรียนพบคือครูผลิตสื่อการเรียนการสอนน้อย สื่อที่มีไม่ตรงกับความต้องการของครู ความจำกัดของสถานที่ที่มีผล

ต่อการจัดเก็บและการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ วัสดุอุปกรณ์ชำรุด สูญหาย ขาดการซ่อมแซมและดูแลรักษา ขาดแคลนบุคลากรอำนวยความสะดวกในการให้บริการสื่อการเรียนการสอน มีงบประมาณจำกัดในการจัดสื่อการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนและครูไม่เห็นความสำคัญในการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.5 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่า มีห้องสมุดที่พร้อมให้บริการเพียงพอ รองลงมาคือบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้อยู่เสมอ และจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ส่วนในเรื่องการจัดบรรยากาศที่จูงใจและเอื้อต่อการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงาม และจัดอาคารสถานที่ให้มีความมั่นคง ปลอดภัย รองลงมาคือจัดห้องเรียนให้มีแสง สี การถ่ายเทของอากาศ เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนการสอน

เกี่ยวกับการจัดบริการด้านห้องสมุด ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่มีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วน รองลงมาคือมีกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ ความสามารถ ส่วนการจัดบริการด้านการแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่มีระเบียบแบบแผนที่ดี สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน รองลงมาคือมีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วนและมีครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านการแนะแนว

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่า มีการจัดป้ายนิเทศของหมวดวิชาเกี่ยวกับงานวิชาการและเรื่องน่ารู้ รองลงมาคือมีห้องวิชาการของหมวดวิชาและจัดมุมหนึ่งของห้องเรียนหรือห้องพักครูเป็นมุมวิชาการ สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีการร่วมวางแผนกับฝ่าย/งานต่างๆ ในการจัดกิจกรรมหรือบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน รองลงมาคือสำรวจความต้องการของครูในหมวดวิชา และเสนอต่อผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องและประสานงานกับฝ่ายต่างๆ

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือ ปริมาณหนังสือในห้องสมุดไม่เพียงพอกับจำนวนครูและนักเรียน ครูและนักเรียนขาดความสนใจที่จะใช้บริการห้องสมุด อาคารสถานที่คับแคบไม่เพียงพอ ขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงานแนะแนว งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอในการจัดบริการ นักเรียนขาดความสนใจในการใช้บริการแนะแนว และการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทำได้ล่าช้า

2.6 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า มีการเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ รองลงมาคือเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ส่วนการส่งเสริมและให้การสนับสนุนบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการฝึกอบรมหรือส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม รองลงมาคือมีการจัดหาเอกสารและวารสารทางวิชาการให้ครูศึกษาและจัดเวลาให้ครูได้ปรึกษาหารือกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนให้กับครู ได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รองลงมาคือผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ส่วนการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู ส่วนใหญ่ติดตามประเมินผลจากการนิเทศการสอนในชั้นเรียน รองลงมาคือตรวจเยี่ยมชั้นเรียน ศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและศึกษาจากรายงานของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

หลักการในการจัดตารางสอนให้กับครู ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่ระบุว่า จัดช่วงเวลาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การศึกษาเนื้อหาแต่ละวิชา รองลงมาคือพิจารณาจากชั่วโมงการสอนของครู ส่วนวิธีสนับสนุนการเตรียมการสอนของครู ส่วนใหญ่มีการจัดทำแบบฟอร์มมาตรฐานในการทำแผนการสอนและบันทึกการสอน รองลงมาคือการนิเทศติดตามการใช้แผนการสอนและบันทึกการสอน จัดอบรม เชิงปฏิบัติการในการเขียนแผนการสอนและบันทึกการสอนในโรงเรียนหรือร่วมกับกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการจัดสอนซ่อมเสริม โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า แล้วแต่ครูผู้สอน เพราะโรงเรียนไม่ได้จัดคาบสอนซ่อมเสริมไว้ รองลงมาคือจัดเป็นโครงการสอนเสริมเป็นกรณีพิเศษโดยจัดนอกเวลาเรียนหรือคาบเรียนที่ว่างและจัดให้มีการสอนเสริมเป็นกลุ่มตามลักษณะปัญหาของนักเรียน ในเรื่องการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนของครู ติดตามจากการนิเทศการสอนในชั้นเรียน ตรวจแผนการสอนและบันทึกหลังสอน รองลงมาคือตรวจบันทึกของหัวหน้าหมวดวิชา

ในด้านการเตรียมการสอนของครูในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่ามีการศึกษาคู่มือครูและเอกสารประกอบหลักสูตร ทำแผนการสอน รองลงมาคือกำหนดการสอนหรือโครงการสอน เตรียมสื่อการสอน สำหรับวิธีการสอนของครูส่วนใหญ่ครูใช้การสอนหลากหลายวิธีตามความเหมาะสม รองลงมาคือสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง สำหรับประเภทการจัดสอนซ่อมเสริม ส่วนใหญ่จะสอนซ่อมเสริมหลังการประเมินผลเพื่อสอบแก้ตัว รองลงมาคือสอนระหว่างการเรียนการสอนและก่อนการเรียนการสอนของนักเรียน ส่วนในด้านการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนจะติดตามจากการนิเทศการสอน รองลงมาคือศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังเกต สอบถามและประเมินโดยหัวหน้าหมวดวิชา

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือครูขาดความชำนาญในวิชาที่สอน ครูไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน ครูรับภาระใน

การสอนมากจึงมีเวลาจำกัดในการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูขาดทักษะในการจัดทำแผนการสอน การติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนไม่สนใจในการเรียนซ่อมเสริม

2.7 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จุดเน้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนระบุว่า ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม รองลงมาคือส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ความเป็นประชาธิปไตยและความสัมพันธ์ชุมชน ส่วนการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สนับสนุนโดยการจัดอาคารสถานที่และบริเวณให้เหมาะสม สนับสนุนให้มีการจัดประชุม ปรีกษาหรือระหว่างครูที่ปรึกษากิจกรรมและ จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้ วิธีติดตามประเมินผลการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนใหญ่ให้ครูที่ปรึกษาแต่ละกิจกรรมประเมินผลและรายงานผลให้ทราบเป็นระยะ รองลงมาคือร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและสอบถามจากครูและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

การวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่ระบุว่า จัดตามความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ รองลงมาคือยึดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมด้านกีฬาต่างๆ รองลงมาคือกิจกรรมแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการที่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นจัด กิจกรรมนิทรรศการทางวิชาการ กิจกรรมทัศนศึกษาและกิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน ส่วนในเรื่องวิธีติดตามประเมินผลการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนใหญ่ให้ครูที่ปรึกษาแต่ละกิจกรรมประเมินผลและรายงานผลให้ทราบเป็นระยะ รองลงมาคือสอบถามจากครูและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

การดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่า มีการจัดทำแผนดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม รองลงมาคือจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานและคัดเลือกกรรมการในแต่ละกิจกรรม ส่วนเรื่องการจัดกลุ่มนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่จัดโดยการคละระดับชั้น รองลงมาคือจัดแยกตามระดับชั้นและจัดแยกระดับชั้นประถมและมัธยม สำหรับวิธีการจัดครูที่ปรึกษากิจกรรม ครูในหมวดวิชาต้องรับผิดชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหมวดวิชา รองลงมาคือครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าหมวดวิชาพิจารณาตามความเหมาะสมและจัดตามความสมัครใจของครู สำหรับวิธีการที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียน โดยสังเกตการดำเนินงานและผลการดำเนินงานด้วยตนเองของครูที่ปรึกษากิจกรรม รองลงมาคือสอบถามจากนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและตรวจสอบแผนดำเนินงานและปฏิทินปฏิบัติงานของชุมนุมหรือกิจกรรม

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคืองบประมาณมีจำกัดในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม โรงเรียนไม่สามารถเปิดกิจกรรมได้หลากหลายตามความต้องการของนักเรียน สถานที่คับแคบไม่สะดวกในการจัดกิจกรรม ครูให้ความร่วมมือในกิจกรรมไม่เต็มที่และผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.8 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล

หลักเกณฑ์ในการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนระบุว่า ดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน รองลงมาคือดำเนินการตามเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลที่โรงเรียนกำหนด และดำเนินการตามเกณฑ์ที่ฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานครกำหนด ส่วนการสนับสนุนด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่ประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านการวัดผลและประเมินผล มีการจัดแบบฟอร์มต่างๆที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือจัดหาเอกสารคู่มือการวัดผลประเมินผลให้ครูได้ศึกษา ส่วนในเรื่องวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่มีการกำหนดคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือกำหนดให้มีการรายงานการประเมินผลเป็นระยะและจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียน

วิธีดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่ระบุว่า ดำเนินการตามระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ รองลงมาคือกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผล ควบคุมติดตามให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินปฏิบัติงานและหลักเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนการนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลไปใช้ ส่วนใหญ่นำผลมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของครู รองลงมาคือเป็นข้อมูลในการสอนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัว และประกอบพิจารณาเลือกตำราเรียนใหม่ ส่วนวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินการวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่มีการตรวจหลักฐานการวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือมีการจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียนและกำหนดให้มีการรายงานผลเป็นระยะ

การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในหมวดวิชา ครูหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่า ให้ครูใช้วิธีการวัดผลหลากหลายวิธีเพื่อให้เหมาะกับสิ่งที่จะวัด รองลงมาคือมีการติดตามและกระตุ้นให้ครูจัดทำเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องเป็นปัจจุบันและควบคุมดูแลตรวจสอบความถูกต้องของการวัดผลและประเมินผล การนำผลจากการวัดและประเมินผลไปใช้ในหมวดวิชา ส่วนใหญ่นำผลไปใช้ในการปรับปรุงการสอนของครู รองลงมาคือเป็นข้อมูลในการสอนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัว และปรับปรุงวิธีการวัดผลและประเมินผล สำหรับวิธีติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้าน

การวัดผลและประเมินผลของหมวดวิชา ติดตามจากการตรวจหลักฐานการวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือกำหนดให้มีการรายงานประเมินผลเป็นระยะ จัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่สอบไม่ผ่านและแต่งตั้งคณะทำงานในหมวดวิชาติดตามประเมินผลในระดับชั้น

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือ ข้อสอบปลายภาคซึ่งออกโดยฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานครมีความยากมาก ขาดการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการวัดผลและประเมินผล ครูส่งข้อสอบและผลการเรียนช้ากว่าที่กำหนด ขาดแคลนเอกสาร คู่มือและระเบียบการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา และขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.9 การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการนิเทศภายใน

วิธีดำเนินการจัดการนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนระบุว่า มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รองลงมาคือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการ สืบหาข้อมูลความต้องการด้านนิเทศของครูและจัดสรรงบประมาณสนับสนุน สำหรับคณะกรรมการนิเทศภายในประกอบด้วยครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รองลงมาคือผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าหมวดวิชา ส่วนการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน ส่วนใหญ่จัดให้มีการนิเทศการสอนในชั้นเรียน รองลงมาคือการนิเทศการสอนร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในเขต จัดปฐมนิเทศครูใหม่ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและจัดฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มทักษะและปรับปรุงการปฏิบัติงาน สำหรับวิธีติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศภายในมีการศึกษาจากรายงานผลการปฏิบัติงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนและสอบถามจากครู

วิธีดำเนินการในการเตรียมงานด้านการนิเทศภายใน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่ระบุว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลเพื่อดำเนินงาน รองลงมาคือยึดตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้และมีการสำรวจข้อมูลความต้องการด้านการนิเทศของครู สำหรับวิธีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในนั้น จะให้ครูผู้สอนเป็นผู้นิเทศซึ่งกันและกัน รองลงมาคือมอบหมายให้ครูหัวหน้าหมวดวิชารับผิดชอบการนิเทศในหมวดวิชาของตนและมีการแต่งตั้งครูเป็นคณะทำงานในการนิเทศ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน ส่วนใหญ่ใช้แบบประเมินการนิเทศของฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานครและแบบสังเกตการสอน ส่วนวิธีติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศภายใน โดยสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน สังเกตจากการปฏิบัติงานของครูและสอบถามจากครู

การดำเนินการด้านการจัดนิเทศภายในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ระบุว่า มีการประชุมชี้แจงแผนงาน/โครงการนิเทศให้ครูได้ทราบ รองลงมาคือมีการให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายใน

แก่ครูและประสานงานกับผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการในการจัดการนิเทศครู ส่วนในเรื่องกิจกรรมที่หมวดวิชาจัดเพื่อส่งเสริมการจัดการนิเทศภายใน ส่วนใหญ่จัดประชุมครูในหมวดวิชาทุกเดือน รองลงมาคือจัดให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในหมวดวิชาและอบรมสัมมนาทางวิชาการกับ หน่วยงานอื่น ส่วนวิธีติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศภายในของหมวดวิชา ส่วนใหญ่ใช้วิธีสังเกตจากการปฏิบัติงานของครู รองลงมาคือการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและจัดประชุมสัมมนา

ในด้านปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการนิเทศภายใน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและจากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดวิชา ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนพบคือ ผู้นิเทศยังขาดทักษะและเทคนิคในการนิเทศ ขาดการติดตามประเมินผลการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศภายใน การจัดกิจกรรมการนิเทศยังไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่มีการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการนิเทศภายในของครูอย่างแท้จริง ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศและผู้นิเทศไม่ได้รับการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการ และปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่ควรนำอภิปรายดังนี้

1. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร

การกำหนดนโยบายการดำเนินงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของกรมวิชาการและหลักการและจุดหมายของหลักสูตร โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านวิชาการ ร่วมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ แล้วแจ้งให้ครูทราบในที่ประชุม รองลงมาคือจัดพิมพ์ไว้ในเอกสารของฝ่ายวิชาการแล้วแจกครูทุกคน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานด้านการบริหารจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่แน่นอน ชัดเจน แล้วแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่นโยบายของโรงเรียนกำหนดไว้ แต่การกำหนดนโยบายใดๆก็ตาม จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายหลักของหน่วยงานหรือองค์กรที่ควบคุมดูแลอยู่เหนือขึ้นไป เพื่อจะได้นำไปสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะการกำหนดนโยบายด้านวิชาการ ซึ่งจะต้องให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรเพื่อจะได้เป็น แนวทางในการดำเนินงานด้านวิชาการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับที่อุทัย บุญประเสริฐ (2536) ได้กล่าวว่า การบริหารงานหลักสูตรเป็นหัวใจของการบริหารงานวิชาการและ ผลสำเร็จทางวิชาการเป็นผลสำเร็จของการดำเนินงานตามหลักสูตร และดังที่กิตติมา ปรีดีติลล (2532) ได้สรุปหลักการที่สำคัญในการบริหารงานวิชาการไว้ข้อหนึ่งว่าการจัดทำแผนงานวิชาการควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลักของหน่วยงาน

การส่งเสริมการวางแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าการประชุมชี้แจงกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดทำแผน ผู้วิจัยเห็นว่า ในการวางแผนงานวิชาการจำเป็นจะต้องให้ผู้ปฏิบัติได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เพราะหลักสูตรมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนและครู เป็นบุคลากรที่สำคัญที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ดังที่ บุญมี เณรยอด (2534) กล่าวว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนแม่บทของการจัดการศึกษา จำเป็นที่ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับหลักสูตร

ในการจัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการประจำปี ผลการวิจัยพบว่า ให้หมวดวิชาประชุมเขียนแผนโครงการร่วมกันแล้วนำเสนอฝ่ายวิชาการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมีการวิเคราะห์หลักการและจุดหมายของหลักสูตร และมีการวิเคราะห์รายงานการประเมินผล โครงการที่ผ่านมาในแต่ละปี โดยมีการประชุมชี้แจงโครงการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานและแจกให้ทุกคนเพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานของฝ่ายวิชาการให้เป็นไปตามแผน ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาโรงเรียนได้มีการวางแผนและดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการนั้น โรงเรียนมีการดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมดำเนินการ มีการทำงานที่เป็นระบบระเบียบแบบแผนเป็นขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2530) กล่าวไว้ว่า การกำหนดเป้าหมายและแผนงานโดยผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันจัดทำเป็นการช่วยขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการปฏิบัติให้ลดน้อยลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ พวงรัตน์ วิเวกานนท์ (2526) กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานด้านวิชาการนั้นผู้บริหารจะต้องวางแผนร่วมกับบุคลากรทุกคน แล้วใช้วิธีการจ่ายอำนาจความรับผิดชอบ สนับสนุนให้ทุกคนทำงานโดยเต็มกำลังความสามารถ

ส่วนในเรื่องการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านการบริการงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการ ศึกษาจากบันทึกการประชุมของแต่ละหมวดวิชาและร่วมประชุมกับครูในหมวดวิชา ซึ่งวิธีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน ได้มีการติดตามหลายรูปแบบ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า การติดตามการดำเนินงานนั้น เป็นหนทางที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้

การติดตามงานยังทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องหรือข้อดีของการดำเนินงานอันจะส่งผลถึงการปรับปรุงหรือพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องงาน/โครงการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ ความชำนาญในการจัดทำแผน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าปัญหานี้โรงเรียนอาจแก้ไขได้โดยเมื่อจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานแล้ว เพื่อการนำไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ควรจะกำหนดหน้าที่ กิจกรรม วัน เดือน ปี ในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ประสานงานหรือผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อช่วยลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือลดกิจกรรมลงให้พอเหมาะกับระยะเวลาที่มี จะได้ทำให้งานต่าง ๆ ที่โรงเรียนวางแผนเหมาะสมกับระยะเวลาที่มี จะได้ทำให้งานต่าง ๆ ที่โรงเรียนวางแผนไว้สามารถปฏิบัติได้ตามแผน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534) กล่าวถึง การประสานงานที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วว่าควรมีการเขียนโครงการ แผนงานและวิธีทำงานต่าง ๆ ให้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนทราบ มีแผนภูมิแสดงสายงาน สายบังคับบัญชา การติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน มีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของบุคลากรระดับต่างๆ ซึ่งได้ประชุมกันเป็นประจำ และบุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานควรเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้น การประสานงานในชั้นของการจัดทำแผนต่างๆที่สัมพันธ์กัน จึงต้องมีการประสานงานกันอย่างดีตั้งแต่ต้น ทั้งนี้ ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานตรงเวลาให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

2. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่

หลักเกณฑ์ในการจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบในสายงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดตามวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของครู โดยผู้มีส่วนร่วมในการจัดบุคลากรเข้าทำงานในสายงานวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน รองลงมาคือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดบุคลากรโดยคำนึงถึงวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เป็นการดำเนินการที่เหมาะสมแล้ว เนื่องจากทำให้ครูได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และเกิดความกระตือรือร้น สนใจการทำงาน นอกจากนี้ นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งกมล ธิโสภา (2525) กล่าวว่า การจัดบุคลากรทำงานด้านวิชาการควรจัดให้เหมาะสมตามวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และการจัดบุคลากรเข้าทำงานในสายงานวิชาการนั้น เป็นหน้าที่ของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะต้องตัดสินใจสั่งการโดยคำนึงถึงหลักการ ความเหมาะสมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ

สำหรับวิธีการจัดครูในหมวดวิชาเข้าสอน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความต้องการของครูในหมวดวิชาก่อนแล้วเสนอข้อมูลให้ฝ่ายวิชาการจัดครูเข้าสอนตามความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของครูผู้สอนก่อนจะทำให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่ได้รับ

มอบหมายในหน้าที่นั้นๆ มีความสุขและความพึงพอใจกับการทำงานก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในงานนั้นๆ ดังที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526) กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องสอนตามความถนัดและพื้นความรู้ที่เรียนมา ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะและการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่ง

ส่วนในด้านการติดตามประเมินผลการจัดบุคลากรในสายงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลจากการสังเกตการปฏิบัติงานของครูและสอบถามจากครูหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการได้เหมาะสมเพราะการติดตามประเมินผลการทำงานของบุคลากรตามหน้าที่ที่จัดให้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใดนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมการทำงานด้วยตนเองและการประเมินจากการสอบถามหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูผู้ปฏิบัติหน้าที่เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและยังเป็นการทราบข้อมูลจากผู้ปฏิบัติโดยตรงด้วย

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนบุคลากรในบางรายวิชา และครูบางท่านมีความประสงค์ที่จะปฏิบัติการสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงตามวุฒิของตน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในรายวิชาโดยเฉพาะในรายวิชาหลักหรือรายวิชาที่นักเรียนสนใจ และต้องการเรียนรู้ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น โรงเรียนควรวางวิสัยหรือแนวทางแก้ไขโดยการพัฒนากุศลกรที่มีอยู่และสรรหากุศลกรเพิ่มในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ดังที่ สมาน รังสิโยภุชฎ (2526) ได้กล่าวกับการวางแผนการใช้กำลังคนที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและประเมินความรู้ความสามารถของกำลังคนที่มีอยู่ พัฒนากำลังคนที่มีอยู่ให้มีสมรรถภาพสูงสุดและใช้กำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของแต่ละคน

3. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนากุศลกรของสถานศึกษา

การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายในการพัฒนากุศลกรด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพของบุคลากรและพัฒนากุศลกรให้มีความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ การวางแผนการพัฒนากุศลกร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนบางโครงการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑลและกลุ่มโรงเรียนในเขต โดยมีการจัดหางบประมาณให้ในเรื่องค่าใช้จ่าย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการเหมาะสม เพราะการพัฒนากุศลกรของโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในแต่ละปีค่อนข้างชัดเจน และการพัฒนากุศลกรร่วมกันในกลุ่มโรงเรียนนั้น โรงเรียนจะสามารถจัดกิจกรรมพัฒนากุศลกรได้ตรงตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนมากกว่า ที่หน่วยงานอื่นจัด เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนในเขตหรือโรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑล สามารถประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกันวางแผนงานและประสานงานในกลุ่มได้ดีกว่าหน่วยงานอื่นจัด ดังที่ Casterter ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนากุศลกรในชั้นที่ 1 ว่าการกำหนดแผนงานพัฒนากุศลกรจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนากุศลกรให้ชัดเจน กำหนด

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากรและมีการกำหนดความต้องการของหน่วยงานและของบุคลากรด้วย

ส่วนกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูไปศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาตนเองตามสายงานและบริการด้านข่าวสารและเอกสารเพิ่มเติมความรู้ให้กับครู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่จำเป็นและโรงเรียนส่งเสริมในด้านนี้เพื่อบุคลากรจะได้พัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ใหม่ๆ มีความสามารถและเทคนิควิธีใหม่ๆ เพื่อการทำงานของครูจะได้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย ก็สุพันธ์ (2529) กล่าวไว้ว่า บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งทำหน้าที่สอน ถ้าขาดความรู้ต่างๆไปสู่นักเรียน เมื่อทำงานไปเป็นเวลานานๆ ควรได้รับการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ความสามารถ ตลอดจนเทคนิคต่างๆให้มากยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการทำงานของครู อย่างไรก็ตาม การส่งบุคลากรไปอบรมและศึกษาดูงานที่หน่วยงานอื่นจัด ย่อมมีผลเสียในด้านความจำกัดเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรที่เข้ารับการอบรม รวมถึงความจำกัดในด้านงบประมาณ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น โรงเรียนจึงควรรหาโอกาสจัดอบรม สัมมนาขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าว

ส่วนในด้านการติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนติดตามประเมินผลจากการสังเกตการปฏิบัติงานของครู และศึกษาจากรายงานผลการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานของครู ผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติงานทุกอย่างเมื่อทำไปแล้วระยะหนึ่งควรจะได้รับ การติดตามและประเมินถึงผลที่ได้ตามมาว่ากิจกรรมพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนจัดได้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพียงใดและจะได้ทราบข้อบกพร่องและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป ดังที่ พันธุ์ หันนาคินทร์ (2529) กล่าวไว้ว่า ในการสังเกตการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรนี้ จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบว่าบุคลากรเหล่านั้นได้นำผลจากการไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานมาขยายผลในทางปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุริย์พร สุนทรศาสตร์ (2528) กล่าวไว้ว่า หลังจากองค์กรได้จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรแล้ว ต้องดำเนินการติดตามผล ซึ่งเป็นการประเมินผล หลังจากรับการพัฒนาผ่านไปแล้วระยะหนึ่ง เพื่อติดตามดูว่าผู้รับการพัฒนาได้เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ ได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานเพียงใด รวมทั้งมีปัญหาคืออุปสรรคอย่างไรบ้าง ซึ่งการติดตามผลจะเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า การพัฒนาบุคลากรที่จัดขึ้นได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด หากไม่ได้ผลคุ้มค่าหรือมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะได้นำทางแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูไม่นำผลการอบรม สัมมนา มาขยายผลหรือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และผู้บริหารไม่สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของครูได้มากเท่าที่ควร ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาในเรื่องการที่ผู้บริหารไม่สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของครูได้มากเท่าที่ควร จากปัญหานี้ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงให้ครูได้ศึกษาแสวงหาความรู้ทางวิชาการจากสื่อต่างๆ

ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเองเพราะการจัดกิจกรรมให้ทั่วถึงตามความต้องการของบุคลากรย่อมเป็นไปได้ยาก ปัจจุบันสื่อและเทคโนโลยีต่างๆมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพของคน ก่อให้เกิดความรู้และวิทยาการใหม่ๆมากมาย หากครูสนใจที่จะศึกษานับเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนได้และจากปัญหาที่ครูไม่นำผลจากการอบรม สัมมนามาขยายผลให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนโดยทั่วไป ซึ่งนับว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่างบเวลาและงบประมาณ ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องหาวิธีการกระตุ้นหรือมีการประชุม ชี้แจง หรือมีวิธีติดตามส่งเสริมให้ครูได้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการ อบรม สัมมนามาขยายผลได้อย่างเต็มที่ ดังที่ กิติมา ปริดีติติก (2532) กล่าวว่า การประชุม ชี้แจง ชักจูง ส่งเสริมและติดตามให้บุคลากร นำผลการอบรม สัมมนามาขยายผล ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นๆอย่างสม่ำเสมอด้วย เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เพื่อผลงานของสถาบันและสนองความต้องการ ความก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงาน

4. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีงบประมาณเพื่อจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอน มีศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน มีการจัดหาหนังสือ เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตสื่อใหม่ๆให้ครูศึกษา และอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อ โดยมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูได้เห็นความสำคัญของการใช้สื่อในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดให้ครูส่งสื่อการเรียนการสอนทุกเดือนหรือทุกเทอม ซึ่งการจัดหาสื่อการเรียนการสอนในแต่ละหมวดวิชา โรงเรียนส่วนใหญ่คณะครูจะเป็นผู้ผลิตสื่อขึ้นใช้เอง โดยสื่อที่ใช้ส่วนใหญ่ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนการสอน ภาพแขวนผนัง และเทปบันทึกเสียง ผู้วิจัยเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนนับได้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนมาก ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ เข้าใจได้ง่ายในเนื้อหาวิชา และเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อีกด้วย ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ (2526) ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนว่าหมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีประกอบการสอนเพื่อเป็นสื่อกลาง ให้ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับที่ อธิพร ศรียมก (2533) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนว่าจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนจดจำสิ่งที่ควรจำได้นานๆ และมีส่วนเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนการสอน

ส่วนการจัดเก็บ บำรุงรักษาและให้บริการสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องเก็บสื่อของแต่ละหมวดวิชา โดยหัวหน้าหมวดวิชารับผิดชอบดูแลเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนในหมวดของตน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่แต่ละโรงเรียนจะมีห้องเก็บสื่อของแต่ละหมวดวิชา เพื่อสะดวกในการใช้จัดเก็บและการดูแลรักษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ วนิตา จึงประสิทธิ์ (2533) ได้กล่าวถึง

การจัดเก็บ บำรุงรักษาสื่อว่า ควรมีการจัดเก็บให้เป็นระบบระเบียบ มีความสนใจต่อการใช้งาน สะดวก รวดเร็วในการใช้ ซึ่งควรเก็บสื่อแต่ละประเภทใส่ตู้หรือชั้นให้เรียบร้อย ตามรูปแบบและขนาดของสื่อ

ส่วนเรื่องการติดตามประเมินผลสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามประเมินผลโดยการสังเกตการสอนของครูซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับวิธีติดตามผลนี้ เพราะการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยการติดตามจากการสังเกต เพราะทำให้ผู้ประเมิน ได้เห็นสภาพความเป็นจริงของสื่อและวิธีการใช้สื่อของครูที่เกิดผลกับผู้เรียนได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ กิดานันท์ มลิทอง (2531) ได้กล่าวว่า สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้น ควรมีการประเมินผลในขั้นตอน ต่างๆ และขั้นตอนหนึ่งได้แก่ การประเมินกระบวนการใช้สื่อ เพื่อดูว่าการใช้สื่อแต่ละขั้นตอนมีปัญหา อุปสรรคอย่างไรบ้าง มีสาเหตุจากอะไรและมีการเตรียมการป้องกันเอาไว้หรือไม่ ซึ่งการประเมินผลที่ได้ จากการใช้สื่อเป็นผลที่เกิดกับผู้เรียนโดยตรง เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ ผลที่ได้เป็นไปตามเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์และสอดคล้องกับที่ บุญชม ศรีสะอาด (2533) กล่าวไว้ว่า วิธีการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน วิธีนี้เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อและเป็นการพิสูจน์คุณภาพและคุณค่าของสื่อการเรียน การสอนด้วย

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนน้อยและสื่อที่มีไม่ตรงกับความต้องการของครู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นปัญหาที่ โรงเรียนต่างๆประสบอยู่โดยทั่วไป ดังนั้น แนวทางในการแก้ไข โรงเรียนควรจะมีการส่งเสริมให้มีการ ผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นเองให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์และตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหา บทเรียน เพราะครูผู้สอนสามารถที่จะกำหนดและปรับสื่อให้เหมาะกับเนื้อหาได้ ดังที่ วนิดา จึงประสงค์ (2533) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่จะได้จากการผลิตสื่อขึ้นใช้เองว่าเป็นการประหยัดเพราะสามารถใช้วัสดุ ท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ ราคาถูก มาผลิตเป็นสื่อการเรียนได้ ทั้งยังสามารถผลิตได้ตรงตามความต้องการ ของผู้ใช้ได้มากที่สุด หรืออีกวิธีหนึ่งคือโรงเรียนควรจะมีการร่วมมือกันกับกลุ่มโรงเรียนในเขตในการ ผลิตสื่อ แลกเปลี่ยนสื่อและขอยืมสื่อระหว่างโรงเรียน ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละโรงเรียนให้ เกิดประโยชน์สูงสุดทางการศึกษา

5. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียน การสอน

หลักในการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจะมีห้องสมุดที่พร้อมให้บริการเพียงพอและมีการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้ อยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนโดยจัดบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงาม และจัดอาคารสถานที่ให้มีความมั่นคง ปลอดภัย ส่วนการสร้างบรรยากาศ ในหมวดวิชา มีการจัดป้ายนิเทศของหมวดวิชาเกี่ยวกับงานวิชาการและเรื่องน่ารู้ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียน

มีการสร้างบรรยากาศที่จูงใจและเอื้อต่อการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความรักและความภูมิใจในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ อัมภา บุญช่วย (2533) กล่าวไว้ว่าการจัดบรรยากาศในโรงเรียนที่ดี มีอิทธิพลในการหล่อหลอมพฤติกรรม ทศนคติ ค่านิยม สติปัญญาของนักเรียนได้อย่างมากมายทั้งบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

ส่วนการจัดบริการด้านการแนะแนว จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีระเบียบ สดสมที่สมบูรณ์และเป็นปัจจุบันและมีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วน การจัดบริการห้องสมุด มีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วนและมีกิจกรรมที่เสริมสร้างนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการจัดบริการห้องสมุดและห้องแนะแนว โดยเฉพาะห้องสมุดซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตร สมัยใหม่ที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเองและที่สำคัญการเรียนรู้โดยใช้ห้องสมุดจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร เกิดนิสัยรักการเรียนรู้ เป็นการปลูกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไปจนตลอดชีวิต ดังที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2534) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดบริการห้องสมุดว่าหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่เน้นในเรื่องให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่ใช่เรียนจากครูอย่างเดียว ดังนั้น ห้องสมุดโรงเรียนจะต้องดำเนินการให้มีห้องสมุดโรงเรียนที่สมบูรณ์แบบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูและนักเรียน กล่าวคือ มีบริการและกิจกรรมที่สร้างนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้ อันเป็นประจักษ์ความสำเร็จในการเรียนที่สมบูรณ์แบบ สำหรับการจัดบริการ แนะแนวนับว่ามีความสำคัญเช่นกัน จึงควรดำเนินการให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2534) กล่าวว่า งานแนะแนวเป็นหัวใจของการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง จึงควรดำเนินการให้มีการแนะแนวและประสานงานการแนะแนวระหว่างงานแนะแนวกับครูอาจารย์เพื่อให้การแนะแนวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องปริมาณหนังสือในห้องสมุดไม่เพียงพอทั้งจำนวนครูและนักเรียน และครูและนักเรียนขาดความสนใจที่จะใช้บริการห้องสมุด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาเรื่องปริมาณหนังสือในห้องสมุดไม่เพียงพอ เป็นปัญหาที่โรงเรียนสามารถดำเนินการแก้ไขได้โดยการจัดหางบประมาณสำหรับการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด หรือโรงเรียนอาจจะต้องขอรับการสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีหนังสือที่เพียงพอต่อจำนวนครูและนักเรียนเพื่อโรงเรียนจะสามารถจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนได้ดีขึ้น และเมื่อห้องสมุดมีหนังสือที่เพียงพอ ใหม่ ทันสมัยและน่าสนใจ ปัญหาที่ครูและนักเรียนขาดความสนใจที่จะใช้บริการห้องสมุดก็จะน้อยลง ดังที่ กรมสามัญศึกษา (2535) ได้กล่าวว่าโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ชุมชนหันมาสนใจและให้ความช่วยเหลือโรงเรียนทั้งทางด้านวิชาการและทุนทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นแหล่งวิทยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์

6. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน

ในด้านนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ให้มีการเตรียมการสอน โดยการศึกษาคู่มือครู จัดทำแผนการสอนและกำหนดการสอนหรือโครงการสอน ซึ่งโรงเรียนได้จัดทำแบบฟอร์มมาตรฐานในการทำแผนการสอนและบันทึกการสอนให้ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดฝึกอบรมหรือส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องด้วยแผนการสอนช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยังทำให้ผู้อื่นมาทำหน้าที่สอนแทนตน สามารถสอนได้ด้วย ดังที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ให้ความเห็นว่าการวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนวิชาหนึ่งวิชาใดล่วงหน้า โดยวิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกำหนดการสอนและแผนการสอน เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และบุญมี เณรยอด (2534) ได้กล่าวว่า บันทึกการสอนหรือแผนการสอนเป็นสิ่งที่ทำขึ้นเพื่อเตรียมครู โดยบอกรายละเอียดและลำดับขั้นตอนของการสอนเอาไว้ บันทึกการสอนนอกจากจะช่วยครูในการเตรียมการสอนแล้ว ยังช่วยให้เกิดความสะดวกในการที่ผู้อื่นรับหน้าที่แทน เมื่อผู้สอนเดิมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

หลักการในการจัดตารางสอนให้กับครู ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดช่วงเวลาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และศึกษาเนื้อหาแต่ละวิชา โดยมีครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนให้กับครู ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนได้มีการประชุมปรึกษาร่วมกันระหว่างบุคลากรในการจัดคาบเรียนให้กับนักเรียนโดยดูจากความสนใจของผู้เรียนและเนื้อหาวิชา เพราะเป็นการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่นและให้เด็กเกิดความผ่อนคลายเนื่องจากการจัดคาบเรียนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับที่กรมวิชาการ (2535) ได้เสนอแนะหลักการจัดตารางสอนไว้ว่าการจัดตารางสอนควรจัดช่วงเวลาเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและจัดช่วงเวลาอย่างน้อยตามความเหมาะสม

ในด้านการสอนซ่อมเสริม ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการสอนซ่อมเสริมส่วนใหญ่จะสอนซ่อมเสริมหลังการประเมินผลเพื่อสอบแก้ตัว ซึ่งช่วงเวลาแล้วแต่ครูผู้สอนเพราะโรงเรียนไม่ได้จัดคาบสอนซ่อมเสริมไว้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสอนซ่อมเสริมเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยเฉพาะสำหรับนักเรียนที่เรียนช้าให้เรียนทันเพื่อ นักเรียนที่เรียนไม่เข้าใจมีความเข้าใจมากขึ้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนที่เก่ง เฉลียวฉลาดอยู่แล้วได้เสริมความรู้มากขึ้น ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้ระบุขอข่างานด้านการสอนซ่อมเสริมไว้ว่าเป็นการสอนพิเศษนอกเหนือจากการสอนตามแผนการสอนปกติมุ่งที่จะสร้างนักเรียนให้มีความเจริญงอกงามตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลโดยการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี

ในด้านการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนหลากหลายวิธีตามความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียน น่าสนใจยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรเลือกให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอนด้วย ดังที่ ทศนีย์ ศุภเมธา (2533) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ ได้ผลดี หมายถึงการสอนของครูเป็นการสอนอย่างมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ในด้านการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนติดตามประเมินผลจากการนิเทศการสอนในชั้นเรียน ตรวจสอบบันทึกการสอนและแผนการสอนรวมทั้งการตรวจเยี่ยมชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยที่จะมีการติดตามประเมินผลในด้านการจัดการเรียนการสอน และใช้วิธีการติดตามประเมินผลในหลายๆวิธี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการช่วยเหลือครูให้ได้พัฒนาการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังที่ อรุณศรี อนันต์ศิริชัย (2525) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการประเมิน ในแนวนี้น่าที่จะหาข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของครู ข้อมูลที่จะเป็นกระบอกเสียงให้ครูมองดูวิธีการสอนของตนได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าตัวเองเป็นอย่างไร ควรจะปรับปรุงแก้ไขส่วนไหน จึงทำให้การสอนของเขามีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูขาดความชำนาญในวิชาที่สอนและครูรับภาระในการสอนมากจึงมีเวลาจำกัดในการเตรียมการสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนจะต้องมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน เพราะการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังที่ วิโรจน์ มังคลามณี (2539) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดครูเข้าสอนว่า ควรจัดครูให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความ สนใจของครู ส่วนปัญหาการที่ครูมีภาระในการสอนมากจึงมีเวลาจำกัดในการเตรียมการสอน โรงเรียนอาจดำเนินการแก้ไขโดยประชุม วางแผนงาน การดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อเตรียมการสอนของครูให้น้อยลงหรือจัดให้ครูได้มีชั่วโมงว่างสำหรับช่วยงานกิจกรรมของโรงเรียน

7. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จุดเน้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งสนับสนุนโดยการจัดอาคารสถานที่และบริเวณที่เหมาะสมให้ ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจุบันการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยกิจกรรมต่างๆหลากหลายรูปแบบและกิจกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง เนื่องจากกิจกรรมทำให้นักเรียนมีโอกาสได้

ศึกษาตามความ สนใจ ความถนัด ความสามารถและมีความรอบรู้ทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2528) ได้กล่าวว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่เสริมเติมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับการปกครองแบบประชาธิปไตย

ส่วนการวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า จัดโดยคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ ยึดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและ สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนจัดขึ้นได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญ ด้านกีฬาต่างๆ กิจกรรมแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการที่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นจัด ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรพอสมควร ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมก็ สอดคล้องกับที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536) ได้ระบุไว้ในประมวลสารชุมนุมวิชาการวิจัย การบริหารการศึกษา ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ 4 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมทางวิชา การ กิจกรรมด้านความถนัดและความสามารถ กิจกรรมด้านประสบการณ์อาชีพและกิจกรรมทางด้าน สังคม ศิลปวัฒนธรรม

การดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการจัดทำ แผนงานของแต่ละกิจกรรม โดยครูในหมวดวิชาต้องรับผิดชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหมวดวิชา นอก จากนั้น การจัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจัดโดยการคละระดับชั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยเพราะการจัดกิจกรรม ต่างๆที่จัดขึ้นจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำแผนงาน เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติและแต่ละกิจกรรมต้อง อาศัยครูที่มีความรู้ ความสามารถ และความถนัดในกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งถ้าครูได้เป็นที่ปรึกษากิจกรรมใน หมวดวิชาที่ตนสอนเป็นประจำอยู่แล้ว ยิ่งจะทำให้มีทักษะและความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2529) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นควรตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่าง แท้จริงและโรงเรียนต้องจัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแล ช่วยเหลือ แนะนำอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมนักเรียน

ส่วนการติดตามประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ให้ครูที่ปรึกษาแต่ละกิจกรรมประเมินและ รายงานผลเป็นระยะและใช้วิธีสังเกตการดำเนินงานด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นด้วยที่มีการติดตามประเมิน ผลทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการบ้าง ซึ่งมีทั้งจากการรายงานของครูที่ปรึกษา และจากการสังเกต ด้วยตนเองบ้างเพราะครูที่ปรึกษากิจกรรมจะทราบถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในการจัด กิจกรรมได้ดี เนื่องจากเป็นผู้สัมผัสกิจกรรมโดยตรงและสังเกตจากการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองก็จะ ทำให้รับรู้ได้เป็นอย่างดี ดังที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2529) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินกิจกรรมนักเรียน และวิธีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า การประเมินต้องใช้วิธีการหลายๆอย่างทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการในประเมิน

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า งบประมาณมีจำกัดในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและนักเรียนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา งานด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพราะเมื่อไม่มีงบประมาณ กิจกรรมก็ไม่สามารถจัดได้ หลากหลายตามความต้องการของนักเรียน เมื่อกิจกรรมไม่หลากหลายนักเรียนก็ไม่สนใจที่จะเข้าร่วม กิจกรรมเท่าที่ควร ดังนั้น โรงเรียนอาจต้องดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของ โรงเรียน ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532) กล่าวว่า โรงเรียนควรเห็นความสำคัญของชุมชน โดยการดึงให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนในกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากการศึกษาของ นักเรียนไม่จำกัดอยู่แต่ภายในโรงเรียน แต่นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบางอย่างอยู่ตลอดเวลา ทั้งขณะที่ อยู่บ้านและตามที่ต่างๆในชุมชน

8. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล

หลักเกณฑ์ในการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่ดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ซึ่งสนับสนุน การวัดผลและประเมินผลโดยการจัดประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ ด้านการวัดผลและประเมินผล มีการจัดแบบฟอร์มต่างๆที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล โดยฝ่ายวิชา การก็จะดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผลโดยดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติ ได้ตรงกัน ทั้งสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จคล่องตามเวลา และทราบถึงผลการจัดการเรียนการสอนของ ตนด้วยดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นงานขั้นสุดท้ายของกระบวนการ บริหารงาน และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะวางแผนต่อไป โดยพิจารณาถึงผลการทำงานที่ผ่านมา การประเมิน ผลที่ดีต้องยึดจุดประสงค์ของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา และมีการปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาอย่าง ต่อเนื่อง

การนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่นำผลมาใช้ ในการปรับปรุงการสอนของครู และเป็นข้อมูลในการสอนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัว ผู้วิจัยเห็นด้วยที่ โรงเรียนได้มีการนำผลการวัดและประเมินมาใช้ เพราะการวัดผลและประเมินผลมีประโยชน์และมี ความสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุไว้ในเรื่องการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ว่า การวัดผลและประเมินผลมีประโยชน์ต่อครูผู้สอน ทำให้รู้พื้นฐานความรู้ ความสามารถของผู้เรียน เป็นข้อมูลในการพิจารณาสอนซ่อมเสริมแก่ผู้เรียน ช่วยให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ครูทราบคุณภาพการสอนของตนและสามารถปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า ข้อสอบปลายภาค ซึ่งออกโดยฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังเกตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร มีความยากมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการคัดเลือกข้อสอบแต่ละครั้ง ฝ่ายการศึกษาควรจะให้ตัวแทนครูจากทุกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกข้อสอบเพื่อจะได้ข้อสอบที่มีความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียนแต่ละโรงเรียน

9. การดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการนิเทศภายใน

วิธีดำเนินการจัดการนิเทศภายใน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการและสำรวจข้อมูลตามความต้องการด้านการนิเทศของครู โดยมีครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าหมวดวิชาเป็นคณะกรรมการการนิเทศภายใน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการจัดดำเนินการนิเทศภายในที่โรงเรียนดำเนินการอยู่เหมาะสมดีแล้ว เพราะการจัดการนิเทศภายในนั้น คณะกรรมการดำเนินงานด้านการนิเทศควรมาจากบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันประชุมปรึกษาหารือกัน ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นการทำงานของผู้บริหาร ที่ทำร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วชิรา วงษ์เที่ยง (2539) ได้กล่าวถึงหลักในการนิเทศว่า บุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคือผู้บริหารโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการและต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูในโรงเรียน

ส่วนกิจกรรมที่จัดในการนิเทศภายใน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดให้มีการนิเทศการสอนในชั้นเรียน การนิเทศการสอนกับกลุ่มโรงเรียนในเขต จัดปฐมนิเทศครูใหม่ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนได้ดำเนินการเหมาะสมแล้ว เพราะการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นมีหลายรูปแบบหลายกิจกรรม โดยเฉพาะการจัดการนิเทศการสอนในชั้นเรียน ซึ่งโรงเรียนจะให้ครูผู้สอนเป็นผู้นิเทศซึ่งกันและกันหรือมอบหมายให้ครูหัวหน้าหมวดวิชารับผิดชอบการนิเทศในหมวดวิชาของตน ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ครูโดยตรงและอย่างต่อเนื่อง และช่วยประหยัด งบประมาณในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในด้วย ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องให้ครูทำการนิเทศต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูแล้วจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพต่อไปโดยไม่ต้องมีการนิเทศเพราะความก้าวหน้าทางวิชาการมีเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ส่วนใหญ่ใช้แบบประเมินการนิเทศของฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังเกตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร

ส่วนวิธีการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานด้านการนิเทศภายใน ผลการวิจัยพบว่าสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนและสังเกตการปฏิบัติงานของครู ประชุมสัมมนาและศึกษาจาก

รายงานผลการปฏิบัติงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การนิเทศภายในเป็นการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ดังนั้น การที่โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลจากหลายๆบุคคล และหลายวิธี จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมดังที่ ชารี มณีศรี (2538) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการนิเทศที่ดีว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น ประสพการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินการประเมินผลจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ช่วยปรับปรุงความรู้และทักษะตลอดจนการขยายโลกทัศน์ของทุกคนให้กว้างขวางขึ้น

สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการนิเทศภายใน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศยังขาดทักษะและเทคนิคในการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้นิเทศยังขาดทักษะและเทคนิคในการนิเทศย่อมเป็นปัญหาที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารหรือคณะกรรมการการนิเทศภายในควรจัดให้มีการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับทักษะและเทคนิคในการนิเทศโดยเฉพาะเพื่อเป็นการช่วยบุคลากรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคล่องตัวและด้วยความมั่นใจมากขึ้น



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนคาทอลิก
สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
ปฏิบัติงานดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล
กรุงเทพมหานคร

1. ควรจัดหาแหล่งวิชาการและโรงเรียนที่ดีเด่นในการจัดงานวิชาการ เพื่อใช้เป็นแหล่ง
ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าและศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองของครู
2. ควรจัดให้มีอนุกรรมการวิชาการ ซึ่งมาจากทุกโรงเรียนในสังกัดอัครสังฆมณฑล
กรุงเทพมหานคร เพื่อการดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ควรจัดให้มีคณะกรรมการจากทุกโรงเรียนมาร่วมกันในการคัดเลือกข้อสอบที่ออกโดย
ฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการ
วัดผลและประเมินผลและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร

1. ควรจัดโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านในรายวิชาที่
ขาดแคลนระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเขต
2. ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา ให้ครูในโรงเรียนได้เห็นความสำคัญของการมีความรับผิดชอบ
ที่จะนำผลจากการไปอบรม สัมมนา มาขยายผลหรือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ให้มาก ที่สุดแก่โรงเรียน
และเพื่อนร่วมงาน
3. ควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ
ในการนิเทศที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้น
4. โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ช่วย
เหลือและสนับสนุนการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดหา
หนังสือเข้าห้องสมุด
5. เมื่อโรงเรียนมีการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการในการนิเทศภายในของครูแล้ว
คณะกรรมการการนิเทศภายในควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพความต้องการจำเป็นที่แท้จริง
ของครู เพื่อการจัดกิจกรรมจะได้ตรงกับความต้องการของครูและเกิดประโยชน์แก่ครูอย่างแท้จริง
6. ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความ
ต้องการของนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานครที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย